

Daniel Gabriel Fahrenheit

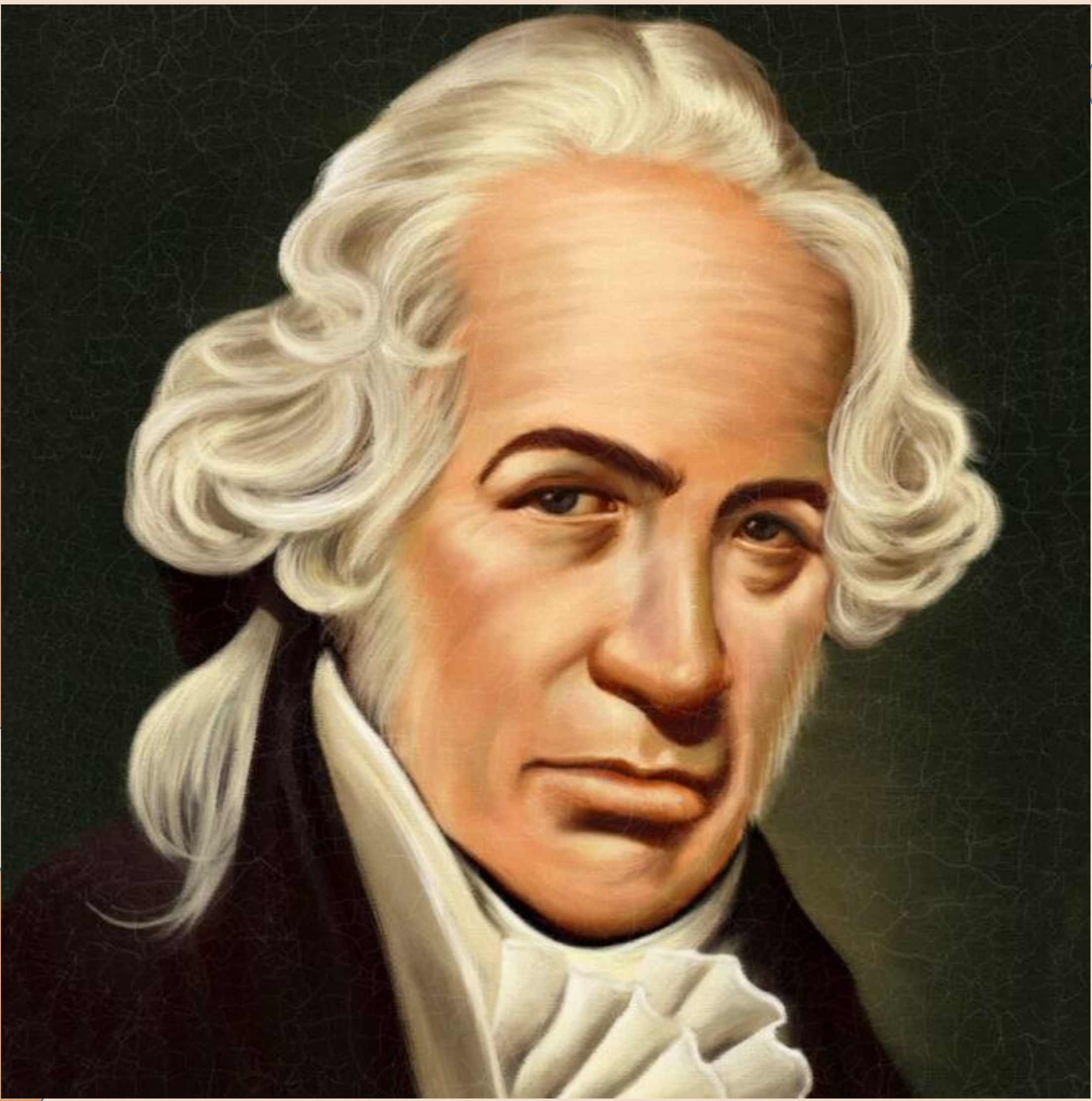
Jakub Andraščík, Daniel Karaš 2.A
Gymnázium Jána Adama Raymana, Prešov

Fyzik, vynálezca, výrobca vedeckých prístrojov, priekopník presnej termometrie

Životopis

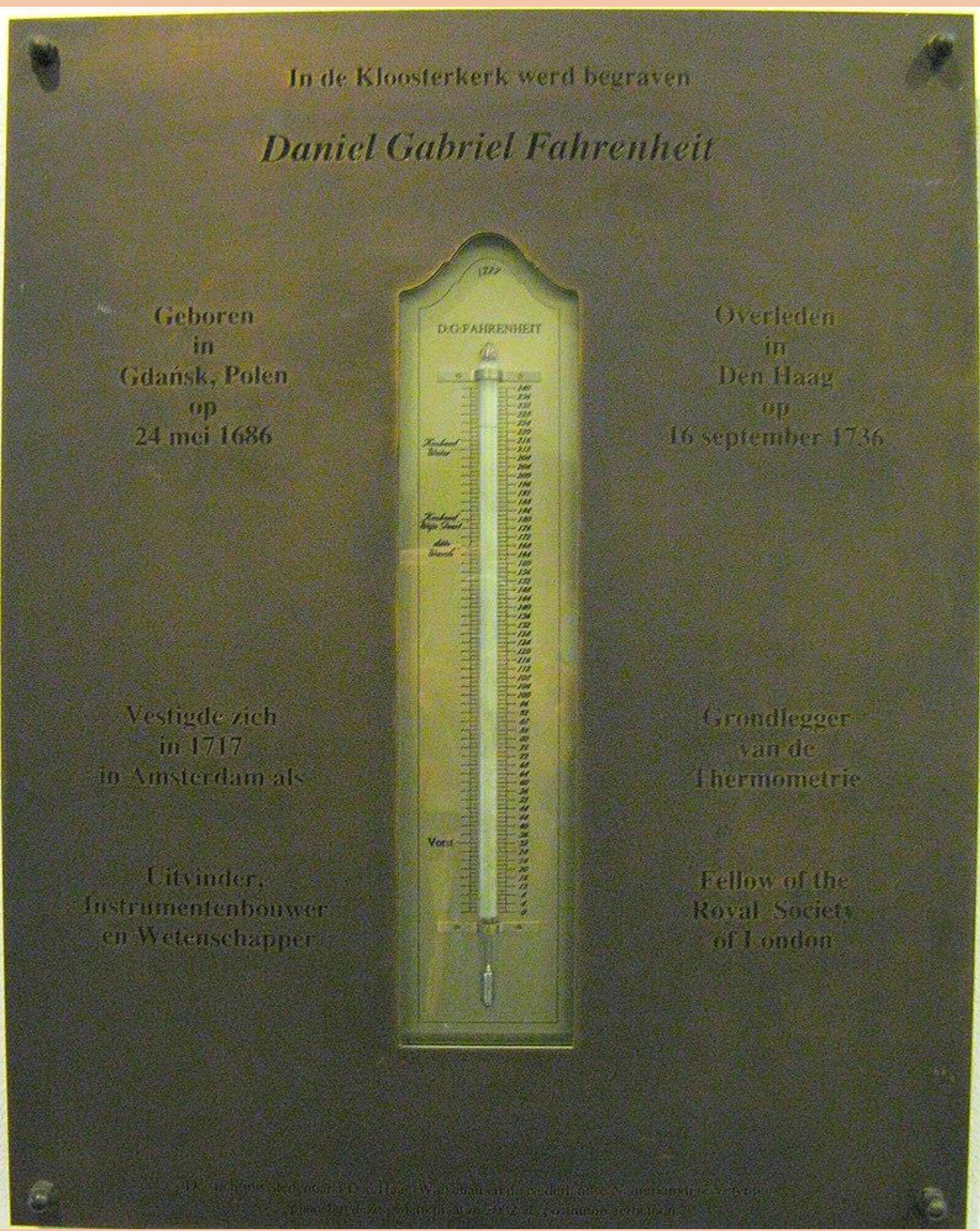
- Narodil sa **24. mája 1686** v meste **Gdaňsk** v Poľsku do Nemeckej obchodníckej rodiny
- Bol najstarší z 5 súrodencov
- Po smrti rodičov v roku 1701 (otrava hubami) sa začal učiť za obchodníka v Amsterdame no jeho záujem o prírodné vedy ho priviedol k študovaniu a experimentovaniu v tejto oblasti
- 1717** – Po skončení učňovskej doby v roku 1706 sa chcel venovať iba fyzike. Precestoval Berlín, Halle, Copenhagen a mnoho ďalších miest kde spoznal ďalších učencov ako Ole Rømerom, Christianom Wolffom, a Gottfriedom Leibnizom
- V tom istom roku sa usadil v Haagu ako sklár, kde vyrábala barometre, výškomery a teplomery
- Od roku 1718** prednášal chémiu v Amsterdame
- 1724** – navštívil Anglicko kde bol zvolený za člena kráľovskej spoločnosti združujúcej popredných britských aj zahraničných vedcov
- 1736 – august** – zdržiaval sa v dome Johanna Frisleva v Haagu so žiadosťou o patent v Holandsku a Západného Frieslandu
  - september** - ochorel a na 7 deň sa jeho stav zhoršil, na 11 deň si zavolať notára nech napíše závet
- 16.9. 1736** vo veku 55 rokov zomrel, príčina smrti neznáma

Rodný dom v meste Gdaňsk v Poľsku

Pamätná tabuľa na náhrobnom kameni v Haagu

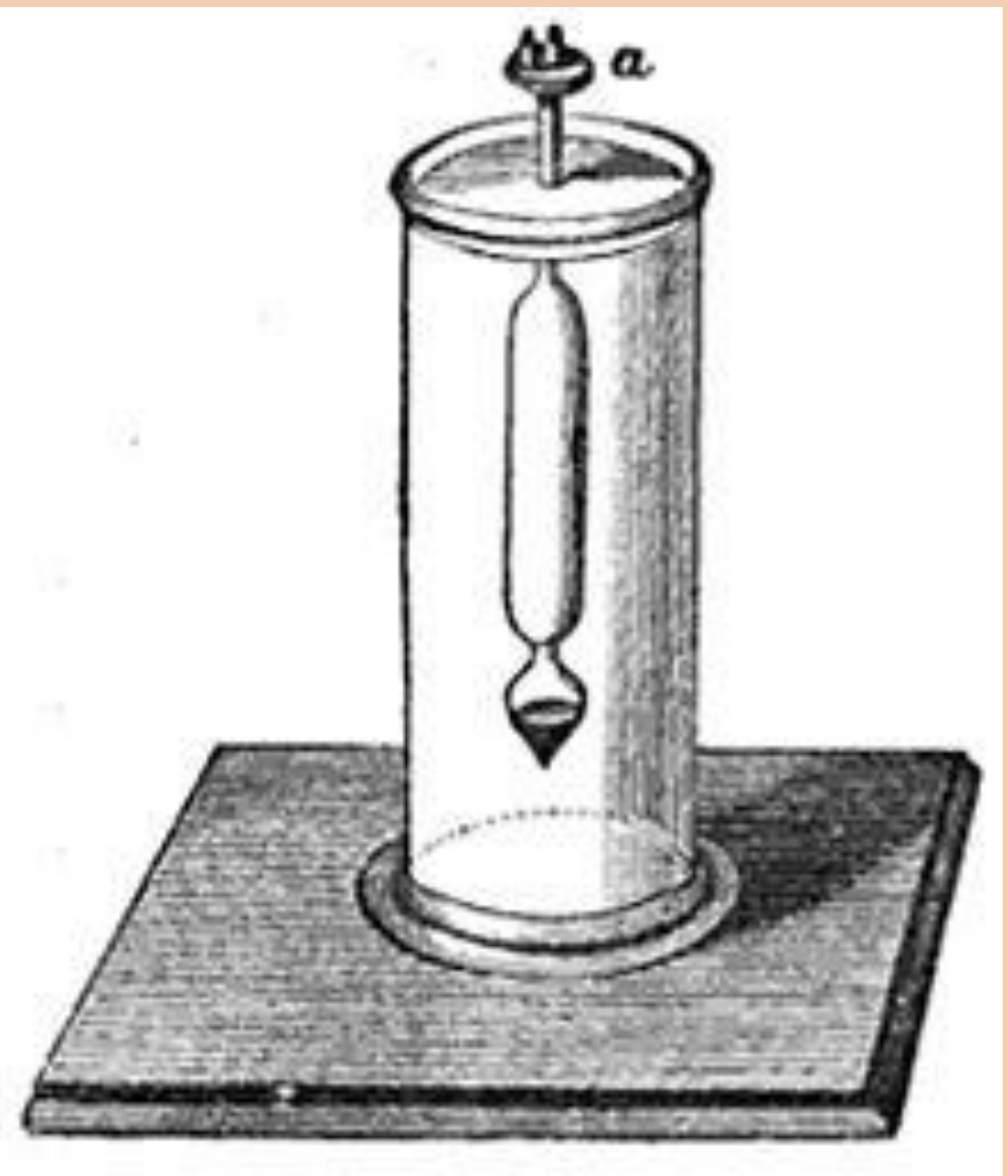
Významné objavy

- FAHRENHEITOV HUSTOMER** – zariadenie na meranie hustoty kvapaliny
  - 1709 - ALKOHOLOVÝ TEPLomer** - prvý spoľahlivý teplomer na svete, najčastejšia výplň je etanol,
  - 1714 - ORTUŤOVÝ TEPLomer** - nahradil alkohol ortuťou, ktorá má vyššiu teplotnú rozťažnosť (zväčšovanie veľkosti látok vplyvom tepla) a aj preto je považovaný za vynálezcu ortuťového teplomera.
- (dnes sú takéto teplomery v EÚ zakazované, z dôvodu prípadov otrávenia sa ortuťou pri rozbití teplomera)

Fahrenheitov ortuťový teplomer na námestí v meste Gdaňsk v Poľsku

Fahrenheitov hustomer

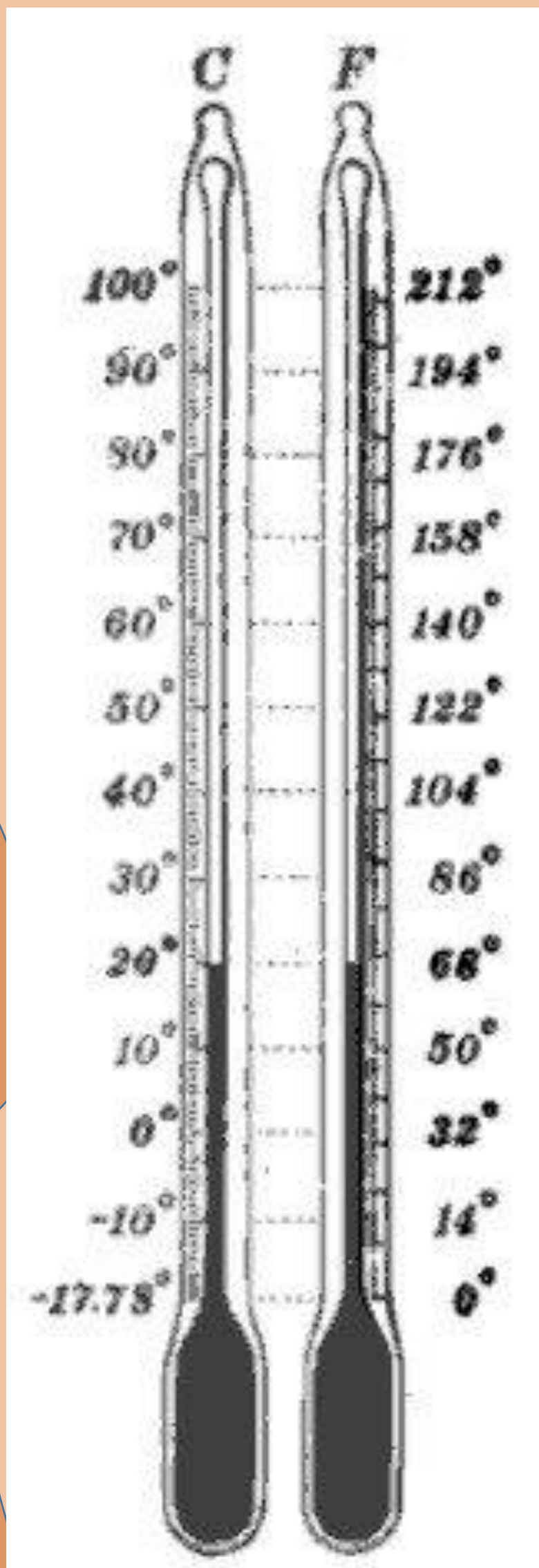

Fahrenheitova stupnica

- Rok:** 1724
- Jednotka:** stupeň Fahrenheita
- Označenie základnej jednotky:** °F
Bola inšpirovaná stupnicou dánskeho astronóma Ole Roemera

- Pôvodné referenčné body boli:** 0 °F - teplota tuhnutia roztoku soľanky (zmes vody, ľadu, soli)
90 °F - odhad priemernej teploty tela.
- Referenčné body sa postupom času upravili na:** 0 °F - po všetkých úpravách sa už tento bod nerovná teplote tuhnutia soľanky, a na konečnej stupnici je táto hodnota 4 °F
32 °F - bod tuhnutia vody
98,6 °F - teplota tela sa upravila po presnejších meraniach
212 °F - bod varu vody.

Na základe tejto stupnice **Rankine** založil svoju vlastnú stupnicu, s tým rozdielom, že absolútna nula je 0 °R (absolútna nula na Fahrenheitovej stupnici je -459,67 °F). Táto stupnica bola vo väčšine štátov nahradená Celziou stupnicou, dnes sa používa najmä v USA.

POROVNANIE TEPLOTNÝCH STUPNÍC

STUPNICE	FAHRENHEITA (°F)	CELZIA (°C)
Absolútna nula	-459,67	-273,15
Najnižšia zaznamenaná povrchová teplota na Zemi	-128,6	-89,2
Teplota tuhnutia roztoku soľanky	4	-15,5
Teplota tuhnutia vody (pri štandardnom tlaku)	32	0
Priemerná povrchová teplota na Zemi	59	15
Priemerná teplota ľudského tela	98,6	37
Najvyššia zaznamenaná povrchová teplota na Zemi	136,4	58
Teplota varu vody (pri štandardnom tlaku)	211,97	99,98
Teplota povrchu Slnka	9900	5500

Prevody jednotiek so uзорovým výpočtom

°F → °C
$$C = \frac{5(F-32)}{9} \quad C = \frac{5(F-32)}{9} = \frac{5(98,6°F-32)}{9} = \underline{\underline{37 °C}}$$

°C → °F
$$F = \frac{9C}{5} + 32 \quad F = \frac{9C}{5} + 32 = \frac{9 \cdot 37°C}{5} + 32 = \underline{\underline{98,6 °F}}$$

Zdroje:

<https://sk.cnhealthshining.net/news/why-is-mercury-used-in-thermometers-23370389.html>
https://en.wikipedia.org/wiki/Mercury-in-glass_thermometer
https://en.wikipedia.org/wiki/Alcohol_thermometer
http://miromcduck.szm.sk/cojeto/fahrenheitova_stupnica.html
https://en.wikipedia.org/wiki/Daniel_Gabriel_Fahrenheit
https://en.wikipedia.org/wiki/Conversion_of_scales_of_temperature#Comparison_of_temperature_scales
<https://en.wikipedia.org/wiki/Fahrenheit>
https://sk.wikipedia.org/wiki/StupeňC5%88_Fahrenheita
<https://www.metric-conversions.org/sk/teplotu/fahrenheit-do-celsius.htm>
<https://www.metric-conversions.org/sk/teplotu/celsius-do-fahrenheit.htm>
<https://korzar.sme.sk/c/6076280/daniel-fahrenheit-je-autorom-teplotnej-stupnice.html>